

Sebelepší plány, které by se mýjely se zájmy a potřebami lidí, ztrácí smysl

Chytrá (smart) města donedávna přibývala jako houby po dešti. Začalo to pomalu vypadat, že tam, kde se nehlásí ke zmíněnému trendu, zřejmě zastávají za světem. Přitom, jak říká Vít Král, manažer projektu Živé Milevsko, jde vlastně o uplatnění selského rozumu. Zkusme s ním a starostou města nahlédnout projektu trochu pod pokličku.

Jiří Chum

Kdeco je dnes i ve veřejné správě „chytré“: město, vesnice, region. Copak jsme měli zatím jen hloupá města a vesnice?

Určitě ne. Ve svých prezentacích se snažím ukázat, že smart města zdaleka nejsou fenoménem dneška. Vezměte si například Angkor Vat v Kambodži či Řím již na přelomu letopočtu, kdy měl kolem milionu obyvatel a odpovídající infrastrukturu. Nebo Zlín. Dodnes je zřejmé, jak bylo toto město chytře koncipováno. Rozdíl je pouze v technologiích. Máme k dispozici nové technické vymoženosti, to ano. Jinak však smart city nevychází z ničeho jiného než z trochy filozofie, vizí a ze selského rozumu.

Kdy a kde jste se poprvé setkal s projektem chytrého města?

Setkal jsem se s ním samozřejmě jako rodilý Písečák v Písku, který je na jihu Čech svého druhu lídrem chytrých projektů. Vytvořil jsem si však postupně v něčem odlišnou představu, písecký přístup mi připadl velmi technologický a samozřejmě i náročný na finanční prostředky. Sdílení základních myšlenek chytrého města a přistoupení Milevska k jihočeskému smart regionu nás přivedlo k tomu, abychom zdejší projekt vytvářeli od základu a s trochu jiným přístupem. Chytré město v sobě ztělesňuje filozofii změny. Více než o ryze technologické pojetí jde o přístup města k občanovi, ale co je možná ještě důležitější – i občana k městu. Balíček celé té husté sítě vztahů jsme si před necelými dvěma roky, kdy jsme začínali, označili jako veřejný prostor. Rozhodli jsme se vytvořit zprvu strategie, od nichž by se rozvoj města mohl nadále odvíjet.

Takže na míru šité a provázané vize?

Řeknu ještě jednu velmi důležitou věc. Pohybují se často po republice a zjišťují, že mnohá města vlastně nevědí, co

chtít. Některá rozhodnutí pak nejsou strategická a vzájemně provázaná, občané se o nich dozvídají útržkovitě. Mají pak spoléhat na to, že rada a zastupitelstvo neudělají s městem nějaký velký kotrmelec? Rozhodli jsme se proto postupovat systematicky a hrát, jak se říká, s odkrytými kartami. Hlavní myšlenka Živého města Milevska s podtitulem Smart region, smysl toho, proč se do všeho pouštíme, se tak stala takovým deštníkem nad ostatními základními strategiemi, u nichž jsme dospěli ke shodě. První je strategie podnikání a pojmenovali jsme ji Podnikatelský park. To druhé slovo je podstatné: neměli jsme v úmyslu vytvářet průmyslovou zónu, protože ta už tady vlastně je a její podobu poznamenal někdejší velký podnik, který se dnes zúžil přibližně na šestinu původního rozsahu. Podnikatelský park je širší pojetí, ve kterém je obsažena i dlouhodobá interakce soukromé sféry a města. Druhá strategie nese název Mobilita a veřejný prostor, původně měla v sobě zahrnovat klasické kategorie jako dopravní model města nebo křižovatky. Změnili jsme to, veřejný prostor vnímáme jako nadřazenou množinu, jejíž součástí je pěší, cyklistická, automobilová, železniční i MHD mobilita. Teprve pak je podmnožinou dopravní infrastruktura. Ve městech se často řeší hlavně ta infrastruktura, od parkovacích míst po výtluhy na silnicích, ovšem bez provázanosti na potřeby mobility. Nu a třetí strategie Živého města Milevska – Kultura, sport a cestovní ruch – je spojena především s aktivitami volného času.

„V menších obcích se leckteré věci dají uskutečnit daleko rychleji a snadněji, propojení místních strategií rozvoje je zřetelnější.“

Proč jste se rozhodli vytvářet projekt v regionálních souvislostech?

Samozřejmě je zatím vázán především na město, to ovšem neexistuje ve vzduchoprázdnu. Podnikání, doprava, kultura, sport a turistika se dotýkají celého spádového území. Milevsko, jako obec s rozšířenou působností, má ve správním obvodu 25 obcí. Mezi nimi se pohybují občané za prací, nákupy i za volnočasovými aktivitami. Pro mnoho občanů je navíc Milevsko přestupní stanicí na vlak a autobusy, není v této souvislosti bez zajímavosti, že do Písku a Tábora je to shodně 22 kilometrů. Všechna data o mobilitě občanů jsou důležitá pro efektivní změny. Je to i jedna z myšlenek našeho projektu: nezískávat četné objemy dat jen pro jakési výkaznictví, když pak jejich shromažďovatel neví, jak s nimi nakládat. Mimochodem, nepřipomíná vám to nezřízenou touhu ústředních orgánů po sběru dat, jež nakonec ani nedokážou sdílet? To jsou také příčiny administrativní zátěže a rozhodně ji nechceme zvyšovat. Projekt Živé Milevsko vede při hledání cest k efektivním změnám také k užitečným diskusím starostů například v rámci svazku obcí Milevska.

Dokáže se snaha o chytrý region vyrovnávat se sídelní strukturou?

Myslím, že to do sebe dobře zapadá. Zastávám i v krajských souvislostech a jednáních přesvědčení, že je ideální vytvářet smart projekty od úrovně menších celků. Nenechávat stranou snahy o chytrou vesnici. V menších obcích se leckteré věci dají uskutečnit daleko rychleji a snadněji, propojení místních strategií rozvoje je zřetelnější. Návaznost a propojitelnost obcí, uvažování v regionálním kontextu, jsou pro větší celek města, v tomto případě Milevska jako obce s rozšířenou působností, velmi důležité. Celostátně dochází k odlivu nejmladší generace z malých sídel, v nichž je pak vysoký podíl dříve narozených generací, což se dotýká i našeho města. V projektu Živé Milevsko se věnujeme i tomuto fenoménu. Odliv mladých lidí bychom rádi utlumili nebo pozastavili, a naopak

Vít Král (*1972)

Po gymnáziu v Písku pokračoval ve studiu na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity, obor tělesná výchova – biologie. Studium přerušil a ještě se nevrátil :-). Absolvoval pak dvě půlroční pracovní stáže (Německo, USA). Působil v několika manažerských pozicích, vyzkoušel si i podnikání. V Milevsku nastoupil jako jednatel Služeb města, v průběhu tvorby projektu Živé Milevsko se stal jeho manažerem.

k nim směřovali dlouhodobou nabídku, aby se vraceli do rodných sídel. Aby zde po studiích nacházeli pracovní uplatnění, založili rodiny a našli podmínky i k trvalému bydlení. To je hlavní motiv našich snah o změnu. Sebelepší plány, které by se míjely se zájmy a potřebami lidí, ztrácí smysl.

Jakou změnu by měl projekt přinést regionu především?

Samozřejmě jsme u každé strategie vycházeli z pečlivě připravené SWOT analýzy. Právě ty její čtyři kategorie – tedy silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby – vnáší zpravidla světlo do příčin stavu určité územní entity. Odpověď se často hledá v příležitostech. Jako přínosné vystupují do popředí změny přístupu úřadu k občanům. Nejde o to, že by zdejší městský úřad byl nevstřícný a odtazité od problémů občanů. Musí však postupně předjímat dlouhodobé trendy. Český statistický úřad zkoumá

kdeco od počtu obyvatel, demografické struktury až po domovní a bytový fond. Kdo však sleduje, kolik mladých lidí v konkrétním městě absoluuje střední školu, kam jdou ve studiu pokračovat a proč? Jestliže nejsou města a regiony spokojené s věkovým a vzdělanostním složením svých obyvatel, měly by uvažovat, jak mladé lidi ve studiu případně podpořit a co jim ve městě a v regionu poté nabídnout, aby se vrátili. Také to je součástí našich strategií, podobně jako důraz na ekonomické souvislosti. Určitě se budeme snažit podpořit lokální ekonomiku. Významní ekonomové nacházejí shodu v tom, že globalizace je na ústupu. Zlínský region byl přece v Baťově době do značné míry soběstačný. Jestliže chceme rozvíjet chytré město a chytrý region, musíme se učit využívat lokálních chytrých hlav. Nebude to hned, ale vidím naději například v našem Podnikatelském parku, který je založený na mikroekonomických vazbách

„Jestliže nejsou města a regiony spokojené s věkovým a vzdělanostním složením svých obyvatel, měly by uvažovat, jak mladé lidi ve studiu případně podpořit a co jim ve městě a v regionu poté nabídnout, aby se vrátili.“

a malých podnikatelích, kteří potřebují určitým způsobem růst.

Inspirujete se zahraniční praxí?

Spíše bych řekl, že jsme velmi otevření spolupráci s evropskými zeměmi. Milevsko bylo například vybráno mezi 35 měst z šesti států Evropy a je součástí mezinárodního projektu EUKI BEACON pod hlavičkou Ministerstva

životního prostředí Spolkové republiky Německo. Velice zajímavé na projektu je zapojení všech tří milevských škol do mezinárodní spolupráce. Projekt usiluje o propojení evropských a národních klimatických opatření. V souvislosti s životním prostředím jsme si uvědomili, jak se naše země plahočí k jakýmsi vrcholům činností, které jsou přítom v západní části Evropy už dvacet, třicet let běžné. Na to je třeba se podívat z jiného úhlu. Ovšem největší význam přikládám spolupráci s akademickým sektorem. Podle mne už bez ní není odpovědný rozvoj regionů možný. Města možnost spolupracovat s vysokými školami na projektech šitých na míru stále podceňují. Takový přístup ovšem dokáže město navést k tomu, jak svoje strategie utvářet tak, aby neskončily na radnici v šuplíku. Vysoké školy nám pomáhají se zadávací dokumentací, následně s výběrem vhodného dodavatele nebo zpracovatele i s implementací. Víceméně jsme pořád v kontaktu. Další výhodou je, že akademický sektor pracuje v rámci své činnosti na různých vědeckých výzkumech. Je velmi povzbudivé, když si vysoká škola vybere pro výzkum konkrétní město a jeho reálné prostředí. U nás se první letošní výzkum rozvíjí s Vysokou školou technicko-ekonomickou v Českých Budějovicích na téma Bezpečnost ve městě pro seniory a děti. Jedno z velkých témat mobility.

„Města možnost spolupracovat s vysokými školami na projektech šitých na míru stále podceňují. Takový přístup ovšem dokáže město navést k tomu, jak svoje strategie utvářet tak, aby neskončily na radnici v šuplíku.“

Zmínili jsme se o strategiích, na nichž je projekt Živé Milevsko postaven. Co jsou jeho letošní témata?

Hodně se zaměříme na děti. My dospělí jsme poněkud egoističtí, hledejme podněty ke změně u dětí. Jejich svět přece prostupuje tolika každodenní-

FOTO: HYMEK MOZDIS 3x
Elektrokolo jede!

mi činnostmi města! Za velký úspěch považují vznik iniciativy Ženy pro Milevsko. Uvědomují si muži, v čem se třeba liší pohled žen na podobu ulice? Nás zajímá parkování, ovšem žena vidí, zda se dá projet s kočárkem, že tam má být v rovnováze slunce a stín, odpočinková místa. Ramen sítě, která tvoří osнову veřejného prostoru ve městě, je velmi mnoho. Povzbudivé je, že přibývá lidí, kteří jsou ochotní zapojit se do aktivních úvah o organismu města bez nároku na odměnu. Rozhodují se pro to z altruismu a sousedské vzájemnosti.

Které cílové skupiny jsou pro vás klíčové?

Na město se nedá dívat jako na jeden celek. Je to taková šachovnice, na níž se rychle přesouvají figury. Zřídili jsme pozici garanta komunikace, který by pomáhal směřovat informace k občanům i k radnici, vnímal potřeby a požadavky co nejvíce zájmových skupin ve městě. Komunikace vážne v malé vesnici, o to víc ve městě. Příčinou bývá nepochopení, jindy nevědomost nebo truc. Samozřejmě i ta neblahá česká vlastnost: pokud možno nedělat nic, a když někdo něco dělá

pro ostatní, tak ho spíše podrazit než podpořit. To je také téma pro města – udělat co nejvíce pro to, aby se lidé nenechali otrávit. Může tomu napomoci i politická garnitura daného místa. Čtyřleté funkční období zastupitelů je krátké, je třeba uvažovat nadčasově. Leckdy je to složité.

Dosáhnete na dotace?

Jsmo na konci dotačního procesu. Období končí v roce 2020, už je jenom málo věcí, které se budou moci realizovat. Možná se bude daleko více využívat zahraničních zkušeností. Určitě v mobilitě, Ministerstvo dopravy připravuje nové metodiky. Já osobně jsem pro každou smysluplnou dotaci pro město. To, že se volá po infrastrukturách, to znamená chodníky, silnice, je určitě pro město důležité. Bez velkých projektů, bez vizí, strategií, jsme ovšem nahraní. Milevsko hodně projektů dokázalo financovat z vlastního rozpočtu, byť není příliš velký. Dotační tituly by měly lépe odpovídat potřebám měst a obcí, ale nevidím to jako největší minus. Teď jsme byli na jednání s norskými fondy, to je další možnost, škála dotací je obrovská.

Všude tu jsou v místnostech připravená elektrokola. Co s nimi chystáte? Elektrokola jsou na Nobelovku! Zvláště v nízkopříjmovém regionu. Bavili jsme se o tom se skupinou podnikatelů. Vůbec nepočítali s tím, že cesta zaměstnance ze sídliště do fabriky a zpátky ho přijde měsíčně třeba na patnáct set. To mohou být peníze na zaplacení kroužků pro děti. Nejsem blázen, abych si myslel, že všichni mají jezdit na kole denně. Prší, je náledí.

Jako určitá alternativa je však elektrokola dokonalé, a hlavně smazává veškeré handicapy, rozdílný terén, věkovou rozdílnost, genderové předěly. Hledali jsme prostředek, který všichni znají. Na kole jezdí nebo jezdil téměř každý. Proto tedy půjčovna elektrokol jako snaha o aktivní mobilitu. Zájem? Přijedte se zeptat před koncem roku.

Co je hlavní hybnou silou smart projektů?

Když se sem snažíme dostat lidi, aby se tady usadili, pomohli s rozvojem regionu, tak kupodivu infrastrukturu nedávají na první místo. Ani bydlení, dostupnost lékařů, dokonce ani hospody. Vyhrávají to u nich přitažlivé projekty, v nichž se mohou realizovat. Lidé vydrží bydlet nějaký čas i v provizorních podmínkách. Pokud je však osloví myšlenka a zajímavý projekt, přitáhne to spoustu z nich. Najdete spřízněné duše. Podle mého názoru je to ta hybná síla. ■

Ivan Radosta: Nic si nemůžete nacvičit nanečisto

Jaké jsou reakce na projekt Živé Milevsko?

Vesměs kladné. Případní odpůrci by se chovali kontraproduktivně: popírali by lokální patriotismus a ten je zde silný. O krajině kolem Milevska s nadsázkou říkáme, že je tady trochu vody, trochu roviny, trochu členitosti, trochu kamení. Stojí za to být hrdí na město a region. Snažíme se o tom lidem, co tady žijí nebo odtud pocházejí, přesvědčit. Když se to podaří, je vyhráno. Region je v mnohém jedinečný historií i přírodou, ubylo průmyslu i pracovních příležitostí, cítíme povinnost povzbudit stávající potenciál. A také vizionáře, bez nich by to nešlo. Vít Král jako manažer projektu je hlavní z nich a já ho v těch vizích musím úměrně brzdit. Města naší velikosti, v kategorii od pěti do deseti tisíc obyvatel, jsou na tom s příjmy od státu relativně hůře než menší obce či naopak větší města. Ani s dotačními programy se na naši kategorii příliš nemyslí. Kromě toho máme v majetku množství nemovitostí, rozsáhlou síť vodovodů, kanalizací, chodníků, silnic, osvětlení a tři sportovní areály. Vzhledem k finančním možnostem města se musíme chovat obezřetně.

Dokážou se představitelé města povznést nad perspektivu volebního období?

Čtyři roky je krátké období. Vidím to podle sebe sama a nemusíme mluvit jen o Živém Milevsku. Starostů je v republice přes šest tisíc, ale ve městě jste jen jeden. Nic si nemůžete nacvičit nanečisto. Chcete cosi bu-

Ing. Ivan Radosta (*1967)

Je starostou města Milevsko ve druhém funkčním období.

doovat, zároveň je ovšem třeba něco zastavit a jiné změnit, vždy s respektem k ekonomickým a politickým souvislostem. Když se pro něco rozhodnete, musíte za tím jít s tím, že jde o to nejlepší, co v dané době můžete pro město udělat. Zároveň je třeba nastavit parametry tak, aby všechno dobré váš nástupce dokázal zachytit a rozvinout, případně to problematické mohl zastavit bez ničivých finančních dopadů.

Dostává se městu podpory od podnikatelů?

Zůstává tu stopa velkého podniku ZVVZ, který do konce osmdesátých

let minulého století zaměstnával až tři a půl tisíce lidí, dnes je to necelých 650, takže se leccos změnilo. I přes to je to zdejší zásadní podnik. Na spolupráci mezi podnikateli a městem si nemůžeme stěžovat. Samozřejmě je to v určitých intencích, my nemáme možnost vytvářet nová pracovní místa, ale můžeme se slušně starat o lidi, kteří tady pracují. Nehledě na to, že jsme druhý největší zaměstnavatel v regionu a v organizacích města pracují stovky lidí. Naštěstí jsou tady také léta prosperující soukromé firmy, významně podporují kulturu, sport a další činnosti města, to má s nimi velmi korektní vztahy. ■